

Arad és Buda-ke-és-nyugati
salmak kettőse. — Az Ipartestület
Szövetsége, azaz az Ipari Unió, az
Ipari Szindikátusok, a Romániai Ipa-
tómesterek Szövetsége hivatalos lap-
ja. Egyesítő a titkarság „Az Ipa-
ros”-al és a „Fodrás Újság”-gal.

„Tiszteld a tisztos
ipart!”

MESERIASUL AZ IPAROS DER CEWERBETREIBENDE MUNKAADÓK LAPJA

Legea cooperatiei va suteri unele modificări

Actuala lege care guvernează mișcarea noas-
tră cooperativă, s'a constatat că, are nevoie de
anumite precizări și completări.

Astfel la ultimele consilii și adunări genera-
le ale celor patru Centrale Cooperative — s'a
discutat această chestiune și s'a hotărât să se
ceară ministerului de Domenii să întocmească un
proiect de modificare.

Cererea Centralei — justificată prin im-
prejurările practice cari oer schimbările respec-
tive a fost luată în considerație de minister, ca-
re a luat în studiu această chestiune pentru a
întocmi proiectul de modificare respectiv.

Modificările privesc în special capitoul pri-
vind aplicarea legii pentru lichidarea datorilor
la băncile populare și alte unități cooperative.

Art. 223 va fi completat cu precizări pri-
vind condițiile în cari urmează să fie aplicată
acțiunea de asanare a instituțiilor cooperative.

Unitățile cooperative cari au dreptul de a
beneficia de fondurile puse la dispoziție de Stat
pentru acoperirea pierderilor din conversiune,
vor trebuie să prezinte bilanțurile spre verifica-
re unui delegat al Casei Centrale a Cooperatiei.

Proiectul de modificare arată modalitatea de
acoperire a pierderilor astfel: din rezervele prop-
rii ale cooperativei, din contribuțiile Statului
în măsură în care pierderile din conversiune n'au
putut fi acoperite din proprie rezerve, din ca-
pitulul existent la data de 7 Aprilie 1934, din
reducerile dela creditorii operate asupra soldu-
lui constatat prin registre la 7 Aprilie 1934.

Proiectul va prevedea ca, verificarea bilan-
țurilor definitive de asanare de către Casa cen-
trala a cooperatiei precum și aprobarea lor de
către adunările generale ale cooperativei respec-
tive se va face până la 30 Septembrie 1936.

Proiectul de modificare va cuprinde și cazu-
rile de punere în lichidare a cooperativei cari
nu vor putea fi asanate.

Acestea vor fi lichidate: dacă pierderile con-
statate din operațiile obișnuite și în urma redu-
cerilor prin conversiune sunt mai mari decât
jumătatea capitalului social după ce s'au dedus
fondurile de rezervă și ajutoarele dela Stat: da-
că veniturile cooperativei sunt insuficiente pen-
tru a asigura funcționarea ei mai departe, dacă
numărul debitorilor care nu și-au respectat an-
gajamentele este prea mare încât cooperativa nu
mai poate activa.

Judecarea tuturor acestor cazuri nu se va
face după articolul 55 din legea de conversiune
ci de comisiunile de judecată prevăzute în legea
cooperatiei.

Unul din punctele importante ale proiectu-
lui de modificare privește repartizarea ajutoare-
lor pentru asanarea mișcării. Asupra fondului
stabilit de Banca Națională din suma de 450 mi-
lioane pe care i-o pune la dispoziție anual mi-
nisterul de finanțe prin bonuri de tezaur și a
soldului de 617 milioane dela Banca Centrală
Cooperativă se va dispune în modul următor:
repartiția ajutoarelor se va face în raportul cu
pierdere suferite în urma aplicării legii de con-
versiune, dar numai după ce se va deduce plusul
rezervelor proprii; repartiția ajutoarelor se va
face de consiliul superior al cooperatiei după
ce unitatea cooperativă a fost inspectată și
după ce aranjamentele cu creditorii au fost sta-

Lesz-e annyi okos előrelátás és emelkedett
lélek parlamentünkben, hogy az új törvény-
javaslatot visszautasítsa?

Megszivlelendő megjegyzések Roman Valer ipartörvénytervezetének margójára

Ahogy egy öreg iparos látja az asztalosműhely gyalupadja mellől azt a
törvénytervezetet, amelynek szövegezője figyelmen kívül hagyta a kisiparos
műhelyek szellemét,

Juszticmord az ipartestületek ellen hozott
halálos ítélet...

Irta: SZABÓ KÁROLY

Sajnos, nem ált módomban végigtanulmá-
nyozni a Roman Valer-féle ipartörvényterve-
zetet, mert sehosem kapható az magyar fordítás-
ban. Arra vagyok tehát utalva, hogy a lapokban
megjelent ismertetésekhez és a törvényterve-
zet alkotó miniszteri kijelentésekhez fűzzem gon-
dolataimat. Főleg arra törekszem, hogy olyan
szempontokra mutassak rá, amelyek eddig még
nem kellenek, vagy egyáltalán nem voltak megvilá-
gítva.

A törvénytervezetnek hat pontja tartalmaz
főleg olyan rendelkezéseket, amelyek súlyos ag-
godalommal töltik el az iparos osztályt, de a mun-
kásságnak még a mai iparosoknál is súlyosabb
oka volna arra, hogy a munkásság szervezettsé-

géhez illő és méltó propagandát fejtsen ki a tör-
vénytervezet ellen. Ezzel szemben azt látjuk, hogy

a munkakamarák vezetői, akik a munkásér-
dekek hivatalos, de nem hivatásos vezetői, a
törvénytervezet készítő alminiszter körül
forgolódnak, tömjénezik őt és el vannak ragad-
tatva

attól, a törvénytervezettől, amely csaknem örök
időre lehetetlenné teszi a mai munkásgeneráció-
nak, hogy valaha is önálló iparos váljon sorából.
Igy

a munkakamarák vezetői az egy tál lencse-
ért (érted az ipartestületi vagyont) el-
adták a munkásság legjobbjainak érdekeit.

Az új ipartörvénytervezet hat fekete pontja

Az előbb említett hat pontba sorozott főbb
séremlenek a következők:

1. A hét osztály elvágása, amely nélkül ipa-
rostanonc senkisének lehet.
2. A segéd- és mestervizsgák rendszere.
3. A kényszerbetartás.
4. Az önálló iparosok létszámának korláto-
zása.
5. A büntető szankciók.
6. Az ipartestületi vagyontok elkobozása.

Aki figyelemmel kísérte az alminiszter ur
propaganda körútján elmondott beszédeit, az meg-

nyugvással állapíthatja meg, hogy a szerzett jo-
gokat nem bántja (legalább is egyelőre), sőt azt
is kihagyta, hogy a kisebbségekre vonat-
kozó nemzetközi szerződéseket is tiszteletben
fogja tartani. Ezeket a kijelentéseket csak azért
nem lehet kellenek értékelni, mert

az alminiszter ur minden további kijelenté-
se ennek ellenkezője.

Ahogy egy-kettőre, rövid uton akarja megte-
remteni az intelligens román iparos középosztályt,
az csak a ma élő és a megelhetésért emberfeletti

bílt. In noul proiect se va stabili că bonurile de
tezaur ce vor fi puse la dispoziția casei centrale
a cooperatiei se vor putea fractions în titluri mai
mici care să fie puse la dispoziția unităților coo-
perative și chiar a creditorilor lor. Aceste bo-
nuri de tezaur vor putea fi utilizate chiar ca un
mijloc de finanțare.

Acestea sunt punctele esențiale din proiectul

la care se lucrează acum. Probabil că după săr-
bătorile Orăscului ei va fi depus pe biroul
Camerei pentru a fi imediat votat. Acest proiect
este cu atât mai urgent cu cât aplicarea legii
lichidării datorilor la Băncile populare și refa-
cerea creditului au nevoie de modificările esențiale
specificate mai sus.

M. L. P.

küzdelmet vivó kisebbségi kézműves iparos osztály legázolása árán volna lehetséges. Az élet azonban hamarosan igazolni fogja, hogy a

kisebbségi iparosok letörése és elpusztítása még nem jelenti a virágzó és fejlődésképes román iparos középosztály kialakulását.

A kötelező hét osztály és amiibe kerül . . .

Nagy tévedés azt hinni és állítani, hogy ez az úgynevezett átalakulás pár év alatt keresztülvihető, hiszen ennek maga, a törvénytervezet állja útját, mikor az előbb említett első pontban az iparostanoncnak felvehető ifjaktól 7 osztály elvégzéséről szóló iskolai bizonyítványt követel. Kissé furcsa ez, hiszen az alminiszter ur a falusi elemeket akarja iparosítás céljából a városba behozni. Már pedig akkor előbb a falusi iskolákat kellene ennek a célnak megfelelően átszervezni. Igen ám, de ez nemcsak a munkaügyi minisztérium hatáskörébe tartozik, hanem a közoktatásügyi is és alig képzelhető el, hogy ennek a nagy átszervezési munkának technikai és személyzeti kiadásaira jut majd megfelelő költségvetési fedezet. Az alminiszter azonban

azzal enyhíti előbbeni szigorát, hogy lesznek kivételek (?).

Már pedig ha ennél a pontnál lehetnek kivételek, akkor a törvény nem éri el célját, a magasabb

szinvaru iparos intelligenciát, amely fő jellemvonása és „vivmánya” a törvénytervezetnek. Ez a kivétel az előbb említett szemponton kívül is jogos aggodalommal töltheti el a kisebbségi polgárokat és ifjakat, mert

nyilvánvaló az a tendencia, hogy ezeket a kivételeket kiknek a javára fogják alkalmazni.

De tegyük fel, hogy a négy-öt osztályos falusi iskolát elvégzett ifjakat, bent a városban internátusokban helyezik el és onnan járnak a megfelelő iskolákba, hogy a hiányzó osztályokat elvégezhesek, akkor is gondoskodni kell nemcsak internátusokról, hanem a megfelelő és bizonyos mértékben az iparos pályára készítő szakosított iskolákról és speciális tantervekről is. Nyilvánvaló ezekből, hogy a törvénytervezet alapján a legjobb esetben csak két-három év múlva lesznek olyan falusi ifjak, akik az ipari pályára kellő iskolai végzettséggel rendelkeznek. Ahhoz természetesen megint legalább 3 év kell, hogy ezekből az ifjakból segítők lehessenek. Hogy pedig valaki iparos mester lehessen, újabb 3 évi segéd-gyakorlat és vizsga kell.

Kell tehát legalább 2 évi előkészítő középiskola, három évi tanonckodás, 3 évi segédi gyakorlat és ha minden sikerül, akkor a legjobb esetben csak két év múlva lehet tanoncot szerződtetni és csak 7 év múlva kerülnek ki soralkból az első iparos mesterek.

A kontárkodás soha nem hitt felvirágozása következik be . . .

Van tehát egy legalább hét éves átmeneti idő, mikor senki sem lehet önálló iparos, mert nincsen módjában senkinek sem megszerezni az előkészítő ismereteket olyan mértékben, hogy a törvénytervezet által követelt vizsgákat leteltesse. Hét év hosszú idő és ha meggondoljuk, hogy a városokat minden áron és sürgősen románosítani akaró törekvés, adóinkvizíció és egyéb gazdasági nyomás, amelyek miatt kisebbségi sorainkból százával és cserevel hullanak el évente iparos testvéreink és ha hét év alatt megritkult sorainkban nincs pótlás, akkor

a tervezet szerint igen enyhén büntetendő kontárság soha nem hitt felvirágozása következik be.

Itt kell megemlékezni az alminiszter urnak ama legsúlyosabb vádjáról, hogy a tanoncoknak való és felvételért kilincselő román ifjakat a kisebbségi iparosok nem veszik fel. Ezzel indokolja azt a drákói szigor, mellyel kényszeríteni akarja ezeket a mestereket román ifjak kitanítására. Valószínű, hogyha a miniszter ur alaposan tájékozódott volna efelől, akkor másképpen formulázta volna ezt a súlyos vádját.

Miért kevés a román tanonc?

Tudnia kellene, hogy a

leszegénységtől iparososztály képtelen faluról bejöött akár magyar, akár román ifjakat lakással és élelemmel ellátni, nem tud a szociál-

is követelményeknek megfelelő lakást adni, mert legnagyobb részt maga és családja sem tud így lakni.

A tanonc ellátása is olyan teher, ami sehogysem áll arányban azzal a teljesítménnyel, amit a tanonc munkája jelent. A tanoncotthonokat ugyan nagyrészt az iparosok pénzéből tartják fenn, (ahol egyetlen kisebbségi ifju sem található), mégis olyan magasra szabták meg a tanonccokért fizetendő díjakat, hogy a segéd alkalmazása gazdaságosabb, mint a tanonccé.

Mihelyt az otthonok sem követelnek több fizetést a mesterektől, mint amennyiért kívülről kapnak tanonccokat, minden kényszer nélkül fogják alkalmazni a román ifjakat is.

A kényszerképzés az iparosság legjobbjaait sújtja . . .

Vajjon a munkakamarák vezetői által elárult proletárság ráeszmél-e arra, hogy fiai számára az az egyetlen lehetőség is bezárult, hogy azok az ipari pályán boldogulhassanak?

A 3-ik pontban a kényszerintézkedéssel foglalkozom, amelyben az egész tervezetnek a mai iparosra legigazságtalanabb, legveszélyesebb és lehet mondani, a legkevésbé termékeny szakaszai foglaltatnak.

Ez a szakasz rabszolgává alacsonyítja az iparost.

mikor súlyos büntető rendelkezésekkel kényszerítik, hogy műhelyébe felvegye az önként jelentkező vagy a hatóságok által odaültetett ifjakat, akiket ingyen kell, hogy az iparban tökéletesen kiképezzen. Ellenkezik ez az osztó igazsággal és a józan észszel. Hiszen az minden kétségen túl van, hogyha az ifjak értékes és alapos kiképzésére súlyt helyeznek, akkor csak a legkiválóbb, elismert, jó iparosok jöhetnek számításba, ez pedig az iparosságnak kisebbik része. Mivel ezek a kényszerképzések súlyos tehertertele a törvénytervezetnek, csak az iparosok legjobbjaait sújtja, ezeknek kellene munkahelyet, szerszámot és anyagot adni a kényszerintézkedésnek ingyen, mert az az ellenszolgáltatás, amit ezeknek a tanonccoknak a munkája képvisel, igazán nem kárpótlás.

Aki ezt kiemelte, annak halvány sajtója sincsen arról, hogy hogyan készül az ifju tanonc a ipar elsajátítására. Azt gondolhatta talán, hogy a tudnivalókat éppen úgy fel lehet

A közönségnek nem művelt iparos kell, hanem jó ipari munka . . .

A második pontba soroztam a segéd és mestervizsgákat. Teljesen homályos, hogy mi lesz a tárgya azoknak a vizsgáknak, amelyek alapján valaki segéd, illetve mester lehet. Az minden kétségen túl van, hogy

az ipari munkát igénylő közönségnek másodrendű kérdés az iparos iskolai műveltsége. Neki elsősorban jó iparos kell, aki megérti kívánságát, kitapogtatja ízletét és azt ki is tudja előgítani.

Ebben a tekintetben a román közönség is inkább a szaktudást követeli, mint a tökéletes nyelvismeretet, amihez nincsen mindenkinek kellő nyelvértéke, holott egyébként lehet igen jó, szakképzett iparos.

De ha meg is tanulja a kisebbségi munkás tökéletesen az állam nyelvet, hol van arra biztosíték, hogy nem bukta el a vizsgán? Megnyugodhatunk-e abban a miniszteri kijelentésben, hogy tiszteli a kisebbségi polgárok jogait, mikor másik szavában azt hangsúlyozza, hogy nemzeti ipart akar teremteni és ebben a törekvésében utjában állónak és idegennek nevezi az általa is elismert szakképzettségű kisebbségi iparos osztályt?

Mi, iparosok, már a háború előtti időben és azóta is, ha arra alkalmunk volt, hangoztattuk, hogy egy új ipartörvényben a jövő iparosainál kívánatosnak tartjuk az iparos szakismereteinek megvizsgálását, mert az iparendélynél csaknem minden feltétel nélküli könnyű megszerzése nagyon lezavartotta az ipar mai nívóját. Azonban nemcsak a nemzetközi szerződésben biztosított egyenlő polgárjogok, hanem, mint román állampolgárok az alkotmányban is a román állampolgár elismert jogai alapján követeljük az egyenlő elbánást, amit nem lehet tőlünk megtagadni hiányos nyelvismeretünk címén sem.

Nekünk már igen szűkre szabták azokat a területeket, amelyeken mozoghatunk, ahol nyomorúságos megélhetésünket sok bajjal-gondal megszerezhetjük. Kiszorítottak testvéreinket a hivatalnoki pályáról, a közalkalmazottak légóján keresztül az uccaspróji állásig. A szabad pályákra (orvos, ügyvéd, mérnök) nem telik fiainkat taníttatni, de kizárólagos is, mert zárva van előttük minden közhivatal: orvosnak, jogásznak, mérnöknek egyaránt. Az ekeszarvától elvező nyelvi román ifjuság helyét sem foglalhatjuk el, mert a föld nem a miénk!

adni naponta, mint a leckét, azt be lehet magolni, s arról bizonyos számú hónapok, vagy évek múlva vizsgálni is lehet. Ezzel szemben a valóság az, hogy a tanonccok önállóan dolgozó munkások mellé, vagy csoportvezetők mellé, mint segítők vannak beosztva. Különösen azok a munkások, akik akordban dolgoznak, igyekeznek a saját érdekében minél alaposabban kiképezni a rendelkezésükre álló tanonccokat, mert abból anyagi hasznot húznak. Ha a mester is a műhelyben foglalkozik, annál jobb a tanoncra, mert két irányból is kapja az oktatást. Ha ennek dacára sem lesz minden tanoncból elsőrendű munkás, ugyanabban a műhelyben sem, arról már mester sem tehet és emiatt nem tehető józan észszel büntetőjogilag is felelőssé.

Nem lehet ezért szabad államban becsukni vagy éppen az ipar gyakorlásától eltiltani.

De van más lélektani oka is annak, hogy ez a kényszerintézkedés nem hozhatja meg a kívánt és várt eredményt. Az a tanonc, akit így rákényszerítenek egyes arra alkalmasnak látszó iparosra, magával viszi azt a selyemzsinórt, mellyel megfojtják az oktató iparost, mihelyt elég képzett iparost nevelt, aki helyét elfoglalhatja és ezt kívánják tőle ingyen. Ilyen kilátások mellett honnan vegye azt az önzetlen lelkesedést, ambíciót, ami nélkül ez a tanítás eredményes nem lehet? És ha ez az iparos mégis mindent megtett, oktatása a kívánt eredménnyel járt, ezt hiszi a törvénytervező, hogy már kész az új, művelt és szakképzett iparos osztály? Hát mi, (Folytatás a negyedik oldalon.)

Hajmosó
hajszáritó
készülékek
és más
fodrászati
cikkek
olcsón, szakosítottan
Kőszeghy Sándor Fia
Arad,
Bul. Reg. Ferdinand 63 - 65.
veit Dengi-ház.

Sok adót vetettek ki Batákra, —
elbocsátottak tizezer munkást...

A csehszlovák köztársaság legnagyobb iparvállalata, a zlini Bata-művek és a csehszlovák állam között háboruszkodás tört ki, amelynek első hadmozdulata a Bata-műveknek az a feltételezett bejelentése, hogy a vállalat tizezer munkását elbocsátja. Ez a bejelentés a Bata-művek hivatalos lapjának, a Zlinnek legújabb számában történt meg, amelyben a vállalat bejelenti, hogy a pénzügyi és adóhatóságok kiméltelen eljárására való tekintettel kénytelen gyáraiban a termelést heti három napra krolatozni és tizezer munkást elbocsátani.

Ezzel — írja a lap — az a veszedelem támadt, hogy a csehszlovákiai cipőipar, amely ma első helyen áll az egész világ cipőexportjában, összeomlik, miután felvett piacát más államok ipara hódítja el.

A Bata-művek hivatalos hadüzenete egész Csehszlovákiában óriási izgalmat keltett és a legnagyobb aggodalommal várják, milyen fejleményei lehetnek Csehszlovákia legnagyobb iparvállalata és a hivatos állami politika nyílt összehatkozásának.

BARATNÖK.

Ketten beszélgetnek:

- Hallom, hogy milyen rendes, tiszta lakósd van.
- ???
- Egyetlen poloska sincs benne.
- ???
- Mind megették a svábok.

Ócskavasból automobilgyár.

Európa egykori autókirálya Citroen André Gustave volt. Katonaiskolát végzett, de abbahagyta a tisztipályát és a mérnöki szakra terelődött a figyelmé. Apró kis fogaskerékgyárat alapított, de ezzel nem ment sokra. 1908-ban ő is megragadta szerencse istenasszonyának csilagsugarakból szőtt köntösét, mikor egy merész és szinte nevetséges ötlettel megvásárolta a Mors-féle autógyárat, melyben nem lehetett még véletlenül sem egyetlen ép gépkocsit találni. Ekkor annál több értékűtlen ócskavasat.

Citroen maga sem tudta eddig, milyen nagyszerű szervezőképesség lakozik benne! Az ócskavas-üzemből egykettőre kinőtt a Citroen-autógyár, maga a tulajdonos pedig csakhamar a francia állam pénzügyi tanácsadója lett. Sajnos, ez az ember nem tudta kétmarokkál tartani, amit szerzett. Addig tanácsolgatott az államnak, míg ő maga áldozatul esett esztelen költekezésnek és teljesen tönkrement...

UCCAI ISMERETSEG.

Jampec ur három uccahosszat követ egy hölgyet és amikor feltételezi, hogy megért már a dolog, odalép hozzá és így szól:

- Megengedi, hogy elkísérjem?
- Szívesen.
- Hova megy?
- A barátomhoz.

Fa és építkezési anyagosztályt állít fel az aradi árutőzede.

A timisoarai árutőzede kezdeményezése alapján most az aradi tőzsde vezetősége is elhatározta, hogy a legrövidebb időn belül kibővíti a tőzsde jelenlegi üzleti kereteit és fa és építkezési anyagosztályt állít fel. Az aradi tőzsde esetében nagyon célszerű intézkedésről van ezúttal szó. Hiszen a Mures és a Cris vidékén termelt fa gőcpontja Arad és ezért már legfőbb ideje, hogy a fa eladását és vételét tőzsdén keresztül intézményesítsék. Egyébként megjegyezzük még, hogy Közép Európában eddig csak a bécsi tőzsde mellett működött ilyen fa- és építkezési anyagosztály.

VIGYÁZÓ.

A kis Böszinek vigyázni kell a selyemruhára, melyet anyja a kályha elé tett, hogy száradjon. Egy idő múlva átküldt anyjához a szomszéd szobába:

— Anyu, fordítsam meg a ruhát? Egyik oldalán már szép barnára sütt.

Meleg üdvözlét a nehéz, kitartó, áldozatos és hűséges őrállásért

„Karácsonyi ajándék” című ország-szerke meleg érdeklődést keltett cikkében megemlítette Reinhart Gyula, lapunk illusztrációs főszerkesztője, ötven évvel ezelőtti karácsony éjjelét, amit mint katonai őrszem az aradi vár sáncain töltött el és megállapította, hogy most is az őrszem szerepét tölti be, amikor mint az „Az Iparos” főszerkesztője vigyáz, nem fenyegeti-e valami veszély az iparosság összességét, hogy hirt adjon, figyelmeztessen a veszélyre és mutasson iránymutatást a kármentesítésre. A karácsonyi veséccikknek ezekhez a soraihoz fűzi alábbi meleg hangú üdvözlét Bernády György dr. Targumures nagynevű volt polgármestere, akinek őszinte szeretettől áthatott megtisztelő sorait teljes egészében közöljük.

Mélyen tisztelt Főszerkesztő Ur!

Évek óta meleg érdeklődéssel figyelem azt a nehéz, kitartó és áldozatos harcot, amelyet az iparos társadalom és főképpen a magyar iparostársadalom érdekében folytatni méltóztat. Már régóta foglalkoztatott az a gondolat, hogy mily módon adhatnék én, a Főszerkesztő Ur előtt teljesen ismeretlen öreg ember a magam szerény alkimerésének kifejezést oly módon, hogy az hi-

valgásnak, avagy nagyképűsködésnek ne legyen tekinthető. Most végre alkalom nyílt erre. Az ötvenéves jubileum, amelyről „Az Iparos” f. évi 51—52 számában írott vezércikkében említést tenni méltóztatott, minden iparosbarátnak, de főképpen mindazoknak, akik a romániai magyar iparosok jövőd sorsa iránt jóakaratu érdeklődést tanusítanak, kötelességévé teszi azt, hogy szerencsekívánataikkal felkeressék Főszerkesztő Urat és szeretettel, hálával köszöntsék az ötven éven át teljesített nehéz, kitartó, öntudatos és hűséges őrállásért.

A kínálkozó kedvező alkalmat megragadom és baráti jobbjomat Feléd nyújtva a legmelegebb elismeréssel szorítom meg a Tiedet és eközben arra kérem a Mindenható urat, hogy kegyeskedjék Téged, a Tiédet, Iparostársaidat, Mindannyiukat kellemes ünnepekkel és egy áldottabb üjszattendővel megajándékozni és Valamennyiüket a legteljesebb kegyelmével és legbőszégesebb áldásaival elárasztani.

Alkalmatlanságomért bocsánatokat kérve maradok mindvégig öszintén tisztelő, hálás és készséges híved és barátod.

Marosvásárhelyt, 1935 december 23-án.

Bernády György

Cipészek a boncasztalnál...

Anatómiát tanulnak az egyetem bonclani intézetében a bécsi cipészek. Elévült a közmondás, hogy „suszter, maradj a kaptafánál!”

A bécsi anatómiai intézet nagy előadótermében különös hallgatóságot találtam. A katedrán egy tanársegéd magyarázott és demonstrált monoton megszokottsággal, a padokban azonban felerköpenyes orvosnövendékek helyett zöldkötényes mesteremberek szorongtak.

A szolgálta hamarosan felvilágosított. Ausztriában, a kormány legújabb rendelete értelmében, a cipészeknek anatómiát kell hallgatniuk, hogy az ortopéd-lábbeliek készítésénél ezentul tökéletes szakértelemmel rendelkezzenek. A kurzus egyelőre csak önkéntes, de legközelebb már obligáttá válik — és mester csak az lehet, aki igazolni tudja, hogy megfelelő számu boncolást végzett.

A cipészek feszülten figyelnek. Görcsösen szorongatják markukban a ceruzát, meg a noteszkönyvet, de hiába, a jegyzés nem megy olyan simán, mint a mértékvételnél.

A szünetben elbeszélgettem egyik-másik anatómus-cipésszel.

— Hát, kérem, — mondja az egyik — eleinte nehezen megy az ilyesmi. Csupa új dolog, nehezen fogja az ember feje, de majd csak belevőnk. Nem csekélység, kérem, hogy éppen mi, cipészek, vagyunk az iparososztálynak azok a tagjai, akik egyetemre járnak.

Hogy büszké-e rá? Nem adná egy vak lóért! Szívesen elviselné, ha százszor amnyi latin kifejezést kellene is bemagolni! Képzem, hogy lenézi most szívében a szabót, aki csak egy boldogjába készíti a ruháját, anélkül, hogy mélyebb fogalmat lennének a testalkatról! Vagy éppen a lakatost, az asztalost, akik csak furnakfaragnak, anélkül, hogy eszükbe jutna, mennyi mindenféle idegszál és véredény futja keresztül furó-faragó ujjajukat.

A cipész más! Ezentul a szó legnemesebb értelmében láb-orvos lesz. Meg is mondja az egyik cipész nyíltan:

— Eddig, kérem alásan, a ludtalp elment a doktorhoz, aki megtapogatta, zsebetette a huszást, aztán elküldte hozzám, csináljak neki cipőt mérték után. Most majd megkerüljük a doktort. A ludtalpu közvetlen hozzám jön, én tapogatom meg és a szakaszeri vizsgálatot majd belekalkulálom a bőr árba.

Csöngögtünk. Vége a szünetnek. A dorék cipészek zsebrerakják a vajaskenyérmaradékokat és

megtörlik kezüket zöld kötényükbe. Cifra dolog következik: a cipész urak boncolni fognak.

A tanársegéd egyiket a másikat után hívja ki, részletesen elmagyarázza, hogy kell tartani a kést, ha belevág az ember a húsba, hogy kell kikerülni az ereket és az idegsomókat. A cipészek utánacsínálják a mozdulatokat, először csak a levegőben, aztán — bátorításként bár, de elszántan — magán az odakészített hullán.

A tanársegéd dicsér és gáncsol:

— Jól van, nagyon jól van, ne olyan görcsösen fogja a kést, nem dikics van a kezében, finoman lefejteti a bőrt az izmokról, mintha csak a legfinomabb sevrő volna, így jobb, még jobb, több érzéssel, Wassermann ur, a boncolásban is van költészet, nemcsak a cipőkészítésben, Wassermann ur vigyorgog.

— Olyan finoman fogom csinálni, mintha csak a tanársegéd urnak csinálnék belőle eszkarpént.

A szemem láttára szoknak bele a dorék iparosemberek a lateiner-foglalkozásba. A kurzus vége felé már megértés, igazi tudásvágy és öröm sugárzik a kezdetben még kifejezéstelen arcokon.

Talán mégsem igaz a közmondás, hogy a suszter maradjon a kaptafánál! B. T.

NA ES MELYNK A VEVŐ.

— Oh, a jó kereskedő már akkor megismeri a vevőt, amikor bejön az üzletbe.

— Hogyan?

— Ha bejön egy ur, leveszi a kalapját és összeüti a bokáját, — az valamelyik egyesület számára gyűjt.

— Aztán?

— Ha bejön egy ur, nem köcsön és még a sapáját sem veszi le...

— Az vevő.

— Nem. Az végrehajtó.

— Na és melyik a vevő?

— Aki egyáltalán nem jön be.

'ANTIALKOHOLISTA'.

Andris gazda beült a kocsmába, rendel egy liter bort és egy cugra leiszam. A szomszéd üszaltól átszól István gazda:

— Na, komu, ugy látom, jól csuszam a bor.

Andris gazda köp.egyet és így szól:

— Hát ha még, szorotom...

(Szabó Károly cikkének folytatása)

A mai tudásunkat ilyen könnyen pár évi tanulással szereztük-e? Én magam 65 évből 53 évet töltöttem megszakítás nélkül iparomban és ma is, agyonhajszolt és az élet gyötrelmeitől megviselt idegzetemmel, szakadatlanul tanulom a mesterségemet és nem érzem magamat tökéletesnek, pedig dicsekvés nélkül hivatkozhatom arra, hogy a közönség az elsők közé soroz iparomban. Éppen ezért megyek vagyok győződve, hogy ilyen kényszer-tanoncoktatással megtisztelnék, bár nálam ma is van román tanonc. De mi lesz akkor, ha olyan ifju oktatását bízzák rám, aki nem ért az én magyar anyanyelvemet? Akit tehát nem tudok az ő anyanyelvén tanítani? Hogy lehet azért engemet felelőssé tenni? Hiszen, ha még joga volna is az államnak, (amit én tagadok) hogy kényszerítsen az államnyelv elsajátítására, akkor se tudnám azt. Belátom, hogy az állam nyelvét meg kellett volna tanulnom, de nem tudtam elsajátítani, mert sem a román, sem más, nekem idegen nyelv megtanulásához soha nem volt érzékem. Nem tanulhattam meg azért sem, mert 15 esztendő tenger gongyja, küzdelem a jövőért, családomért való örök aggodás, utóbbi évek gazdasági katasztrófája nemcsak fizikai erőmet örölte fel, hanem szellemi képességeimet is a végéig kimerítette és teljesen képtelen voltam akár a román, akár más nyelv megtanulására. Ki tehet erről és kit lehet ezért felelőssé tenni?

Mikor így a magam életkörülményeit vettem az olvasó elé, nem azt kívánom, hogy az én életviszonyaimra szabjanak törvényt, de teszem azaz a biztos tudattal, hogy ezer és ezer iparos testvérem ugyanazt az életet élte és így ugyanaz a körülmény gátolja őket is abban, hogy a kezükre bízott ifjakat a tömök megkövetelt nyelven és eredménnyel oktassák.

Ha azonban szabadna, megkérdezném az államminiszter urat, miként egyeztetni össze tanoncoktatási politikájával azt, hogy a tanonciskolákban nem tölrik meg, hogy ott a legképzettebb kisebbségi iparosok a maguk nyelvén oktathassák szakmai dolgokban, főleg szakrajzban a tanoncokat. Ugyanakkor a saját műhelyeikben drákói szigorral akarja büntetni ugyanazt az iparost, ha az ő nyelvét nem értő tanoncot a kívánt eredménnyel nem tanította!

De hát mi legyen az ismerve annak, hogy a tanonc eleget tud? Az összes iskolákban, kezdve az elemistől, ugyanaz a tanító vagy tanár sem tud mindenkit egyforma eredménnyel tanítani, pedig a lecke és magyarázat egyforma mindenki számára. Ezért van az osztályozás 1-10-ig. Ki és milyen alapon állapítja meg, hogy a tanonc milyen osztályzatot érdemel? Mi az a minimum, ami elégségesnek számít és a büntetés alól mentesíti az iparost? Hiszen itt nem úgy van, mint az iskolában. Itt minden iparos a maga képességei szerint oktat, ami lehet egyoldalú is, pl. csak bátor, vagy csak épületmunka, vagy speciális szaktudás egészen a művészi lakásberendezésig. Nem kívánhatja tőlem, hogy amit én egy fél századig tanultam, pár év alatt a rám kényszerített tanonc fejébe öntsem. A mai iparos nemzedék, de még inkább, akik előttünk jártak, nem egy iparos műhelyében tanultak meg iparukat, hanem rengeteg fáradtság és nélkülözés árán bejárták fél Európát és Bécs, Berlin, Páris voltak azok az állomások, ahol még a vidéki városok jeles iparosai is majdnem kivétel nélkül megfordultak és tudással, ismerettel megrakodva jöttek haza és fejlesztették naggyá a kézműipart.

Hiszen az a speciális szakmunkás, aki pl. egy gépgyárban van alkalmazva, nem máséveiben sajátította el képességeit, hanem évek során volt lakatossegéd és csak mikor megbízhatóságának és képességeinek bizonyosságát adta, akkor bízták rá speciális munkákat. Évek hosszú sora és szorgalmas tanulása kell ehhez, nem néhány hónapos alkalmi kurzus.

Kinevezett iparosok . . .

A 4-ik pont alá sorostam az önálló iparosok számának korlátozását célzó rendelkezést. Az eddigi hozzászólásokból az érthető, hogyha egy közösségben van már (nem tudom ki által) meghatározott számban elegendő iparos valamely szakmából, akkor ott más iparosnak abban a szakmában engedély nem adható az ipar gyakorlására. Ha valóban van a törvényben ilyen alig hihető korlátozása az ipar gyakorlásának, akkor az egy államilag kezelt más, szintén ipari pályára készülő egyének rovására előjogokkal felruházott iparos-virágház, rosszabb a céhrendszernél, mert lehetővé teszi a kiválogatást ismét a kisebbségi iparos kárára. De nemcsak a szabad ipar gyakorlásának ilyen nagymérvű korlátozása miatt káros ez az intézkedés, hanem a szabadverseny megakadályozása miatt is súlyos sérelem ez a tilalom. Megállítja az ipar fejlődését és emiatt káros a közönségre, mert nincsen módjában jó és jobb között összehasonlítást tenni és a neki megfelelőt kiválasztani. Teljesen ki lesz szolgáltatva azoknak a hivatalból kinevezett iparosoknak, akik a helyi piacot börtokolják.

Kényre-kegyre kiszolgáltatva a munkakamaráknak . . .

Az 5-ik pontba sorolt büntetősankciók azt a benyomást keltik másokban is, nemcsak én bennem, mintha az egész törvény az iparosok teljes tönkretételét célozná. Annyi hatósági személynek, munkakamarai közegeknek, stb. ad jogot az iparos műhelyének ellenőrzésére, zaklatására, jegyzőkönyvek, büntetőjavaslatok megtételére, hogy ez maga elég egy egészséges szervezet tönkretételére és maga az örület, ha a már amúgy is a végletekig zaklatott és elkeseredett iparos megviselt idegzetét vesszük figyelembe. A gyakorlatból már ismerjük ezeket a jegyzőkönyveléseket és azt is, hogy bármilyen hamis, vagy téves jegyzőkönyv ellen nincsen sehol jogorvoslat. Ugy érezzük, hogy teljesen ki vagyunk szolgáltatva a munkakamarákat uraló munkáscsoportoknak és a magasabb képzettséget feltételező javaiparosság szegénytelenül alárendelt helyzetbe jut abban a munkakamarában, amelyben az iparosérdek szóhoz sem juthatnak és amely papíron az érdeküket is szolgálja.

Miért súlyos katasztrófa az ipartestületek megszüntetése?

Ez a természetellenes összeházasítás előbb, vagy később megbosszulja magát, mert nyilvánvaló, hogy az ipartestületekbe szervezett iparosok sohasem volt forradalmi, vagy szélsőséges eszmék iránt fogékony egyének menhelye. Soha nem politizált, sem jobb, sem baloldali kielégéseknek nem volt melegágya. A tiszta demokrácia alapján egyenlőjogú emberek szervezete volt, ahol nem firtatták senkinek sem nemzetiségét, sem politikai álláspontját, de tiszteletben tartották mindenki elvi állásfoglalását. Ebben a környezetben megszilárdult a legvadabb és szélsőségesekre hajló elemek is. Ezért voltak az ipartestületek a polgári rendnek legmegbízhatóbb őrei és az állam fentartó pillérei.

Most megfordított helyzet áll elő. A munkásságnak, ennek a nyíltan bevallott forradalmi szellemű tömegnek a hivatalos képviselője a munkakamara. Ebbe a robbanó erejű szervezetbe kényszerítik az iparosokat, ahol a kétharmad többségben levő munkásság mindenkor érvényt szerez a maga akaratának. Hogy ez a szervezet, hogy tud érvényt szerezni a maga akaratának, azt látjuk abból, hogy befolyása milyen mértékben érvényesül a kormánykörökben és a törvényhozásban.

Nem is vesszük észre, hogy milyen hamis szociálpolitika az, amikor a nagyműltű és sok érdemet szerzett iparosoztályt a rája súdított szociális terhekkel csaknem pörére vetkeztetik. Ha az az elkeseredés, amelyet ez a szociálpolitika az iparos osztályból kivált, tovább szítja sorainkban az elégedetlenséget, odakényszerítik az iparost a mindig elégedetlenkedők táborába, akik ezt az elégedetlenséget igen jól kihasználják agitációs célra. Joggal mondhatjuk, hogy hi-

vatalos hatalommal döntenek ki az ipartestületek kiiktatása által a polgári társadalom egyik erős pillérét. És mindez csak azért, mert illetékes tényezők nem ismerték ezeket a szervezeteket és felültek azoknak a sugallatára, akik ilymódon akartak és esetleg hozzá is jutnak a testületi vagyonokhoz.

Ez az a 6-ik pontba sorozott sérelmünk, a miről a brasovi ipartestületnek a kormányhoz felterjesztett határozati javaslata is megemlékezik és amiről az „Az Iparos” című lapban Reinhart Gyula olyan szívemarkolóan és utánozhatatlan szépségben írja el panaszkodását és fájdalomukat. Ez az a pont, amelyben pártokra és nemzetiségre való tekintet nélkül egységes fájdalom nyíllallik át minden iparos szívén.

Ime az az ipartestület, ahol félszázadon át testvéri szeretet uralkodott, ahol semmi nem választott el bennünket egymástól, ahol igaz barátság fűzte egybe a különböző nemzetiségű iparosokat, ahol válllvetve és egyforma áldozatkészséggel törekedtünk arra, hogy a sorainkból kioldott és támasz nélkül maradt testvéreinknek gondját felvegyük, öregségükre ellátásukról gondoskodjunk, megsszúnik. Egy félszázad munkája, erőfeszítése, vagyongyűjtése vész kárba, mert nem azok érdekeit fogja szolgálni, akik azt összegyűjtötték.

Vajon lesz-e az illetékes tényezők körzetében vagy a törvényhozásban olyan valaki, aki ennek a halfogású törvénytervezetnek végzetes hibáit feltárja és lezár-e erő és emelkedett lélek a kamarában és szenátusban, hogy ezt a törvénytervezetet, amely egyes rendelkezéseivel egy becsületes és munkás polgári osztálynak a sirját ássa meg, visszautasítsa?...

Ujabb közteher a látóhatáron: a turisztikai illeték

Minden utlevélre 500 lejt, határátlépési igazolványra 200 lejt, az autótulajdonosokra évi 500 lejt akarnak ezen a címen kivetni.

Rövid hírek jelentették, hogy a szenátusban beterjesztették a turisztikai törvényjavaslatot és ezen a címen újabb súlyos megterheléseket akarnak kivetni a polgárságra. A javaslat szerint turisztikai hivatalt létesítenek és ennek céljaira nagy összegeket juttatnak, így

ötsszáz lejt illetéket kell fizetni minden utlevél után.

Mindenki köteles ezt az új illetéket fizetni, aki utlevélhez jut, még az is, aki kollektív utlevél révén kíván külföldre utazni. Akik külön határátlépési igazolványt vesznek igénybe, azok kétszáz lejes illetéket kötelesek fizetni.

Minden autótulajdonos fizet ötsszáz lejt turisztikai illetéket évente

és ezért az összegért bélyeget kell kiváltania, amelyet éppen úgy az autóra ragasztanak, mint az eddigi adófizetési jegyeket.

A szállodai szűnház után egy százalékot, míg a kiubok és kaszinók jövedelmük két százalékát kötelesek a turisztikai alapra fizetni.

A javaslat kilátása helyezi, hogy az így befolyt jövedelemből szállodákat építenek ott, ahol az turisztikai szempontból érdemes.

MAI ERKÖLCÖK.

— Találkozhattunk ugy-e csütörtök délután?

— Csütörtökön nem lehet, akkor van az esküvő. De pénteken, ha magának is van ideje, szívesen.

Vissza akarnak térni az eredeti valutaprémiumos rendszerre

Bucurestiből a külkereskedelmi rendszerről szenzációs új hírek érkeznek. A román Nemzeti Bank és a vele mindig egy véleményen lévő pénzügyminisztérium ujabban arra a következtetésre jutott, hogy legjobb volna a devizasabadságot a gyenge devizák tekintetében is teljesen megakadályozni. Sőt olyan hangok is hallatszanak, hogy az új külkereskedelmi rendszer oly nehézkes és komplikált, hogy

vissza akarnak térni az eredeti valutaprémiumos rendszerre.

Nem értjük ezeket a híreket. Azért változtatnak meg december 1-ével a külkereskedelmi rendszert, mert nem vált be. Miért kell egy be nem vált rendszert újból életbe léptetni. Azonban megfontolással mindig számolni kell és ezért semmi sincs kizárva.

Egyelőre tény az, hogy a kompenzációk terén az eddigi rendszerek folytatódhatnak. Hivatalosan nem szabad kompenzációs forgalomban más kivinni, mint az úgynevezett A-táblázaton szereplő árukat és a legális kereskedelemmel szemben szigorúan ragaszkodnak ehhez az előírásokhoz.

Behajtják a román elem alkalmazásáról szóló törvény elleni kihágások miatt kirótt bírságokat.

A pénzügyminisztérium igen szigorú leiratot intézett a pénzügyigazgatóságokhoz, amelyben felhívta figyelmüket arra, hogy a Monitorul Oficial 1934. július 16-i 161-ik számában megjelent és a román elem alkalmazásáról szóló törvény elleni kihágások miatt kirótt bírságokkal az érdekelt adózókat meg kell terheli és a bírságokat behajtani. Tekintettel pedig arra, hogy igen sok vállalat felebezéssel élt a bírságok ellen és sok ilyen felebezésnek a bíróságok helyt is adtak, a pénzügyigazgatóságok kötelesek az ilyen határozatokról szóló másolatokat feltüntetni a kereskedelmi minisztériumba, hogy ez a maga részéről megfelelő ellenlépéseket teheszen a bírságok alól való kibuvás megakadályozására.

Január 12:

Aradi Sütőiparosok Bálja

E hó 12-én, vasárnap este tartja az Aradi Sütőiparosok Szindikátusa az Iparos Kulturház összes helyiségeiben hagyományos táncmulatságát, az aradi sütőiparosok bálját. A bál sikerének biztosítása érdekében a szindikátusi vezetőség Takács István vezetésével bizottságot küldött ki, melynek a következő ismert aradi és vidéki sütőiparosok a tagjai: Stoica Rudolf, Weisz Siegfried, Kristyó Gábor, Schwarzenberg Dezső, Fischer József, Raun János, Kárpáti Béla, Rétfalvi Adolf, Bede István, Maurer Sándor, ifj. Weisz László, Nithammer Péter, Mészáros György, Stefanovici Clement, Koczka Alajos, Hartmann Lőrinc és Dörner József. Az agilis rendezőbizottság egész sorozat kedves meglepetéssel fog szolgálni a bál előreláthatólag szép számú közönségének. Hogy csak a legjellegzetesebb „szakmai” kedveskedést említsük meg, éjfél után friss, forró és meleg lesz a vajás a házigazda rendezők gavalériájából.

NEM VAGY HARPIA.

Mandula ur jelen van egy aféle test- és lélekelemző tudós felolvasásán, aki többek közt kijelenti:

— Az a nő, akinek hegyes a tétre, megcsúfítja a férjét, az a nő, akinek gömbölyű a tétre, az egy hárpia.

Mandula haza rohan és rákiált a feleségére:

— Róza, mutasd a térdedet!

— De Leó, meg vagy te bolondulva? Huzd

éti házasság után a térdem iránt érdeklődsz?

— Ne beszélj annyit, mutasd meg a térdedet

Nincs mit tenni, az asszony enged az erőszaknak, mire Mandula így szól:

— Látom, nem hazudsz. Nem vagy hárpia, csak piszkos.

Nem kerül parlament elé Roman Valer ipartörvény-tervezete

A kormány elhatározta, hogy az érdekelteket értekezletre hívja össze a munkügyi minisztériumba és ez az ankét dönti el, milyen formában vigyék parlament elé az ipartörvénytervezetet.

Nem volna egyszerűbb egy új ipartörvény-tervezetet szövegezni?

A hazai iparos társadalom óriási örömmel és megnyugvással fogadja a hírt, amelyet a bucurestii ARGUS igen megbízható forrásból közöl: a kormány annak az egyöntetű állásfoglalásnak hatása alatt, amely az érdekeltség minden rétegéből megnyilvánult a Roman Valer államtitkár által készített új ipartörvény-tervezet ellen, elhatározta, hogy

a törvénytervezetet nem bocsátja parlamenti tárgyalás alá,

hanem az érdekképviselőket értekezletre hívja össze a munkügyi minisztériumba és ennek az ankétnak feladatává teszi a javaslat megfelelő átdolgozását.

A közvélemény is bizonyára örömmel fogadja a hírt, vagy legalább is annak azt a részét, amely a javaslat elejtéséről szól. Az iparosok és kereskedők sok izgalomtól menekülnek annak következtében, hogy a javaslat parlamenti tárgyalásra sem kerül, hanem szakemberekből álló bizottság fogja átdolgozni azt. Nagy kérdés azonban, hogy a munkügyi minisztérium ambiciózus államtitkáranak munkája általában alkalmas-e arra, hogy alapját képezze egy új törvénynek

és nem lenne-e sokkal egyszerűbb egészen új javaslatot készíteni,

amely szigorúan csak gazdasági szempontokat tart szem előtt és mellőz minden olyan intézkedést, amely az ipari és kereskedelmi tevékenység nagy kárára egyéb célokat is akar megvalósítani a foglalkozások korlátozása árán. Az országban az az érdeke, hogy az ipar és a kereskedelem minél szabadabban és minél virágzóbban működjen, hogy a nemzetek nagy versengésében a román kereskedelem és a román ipar megőrizze a helyét. Ennek a feladatnak teljesítéséhez arra van szükség, hogy a foglalkozásokat az állam támogassa, nem pedig arra, hogy a rendelkezések egész hadseregével akadályozza a munkát, a termelést és az új iparos-generáció nevelését.

Minden egyéb kifogástól eltekintve, ha csak azt vesszük figyelembe, hogy az új terheknek milyen légióját akarta ez a javaslat a kereskedelem és az ipar vállaira rakni, már ennél fogva is örömmel kell fogadnunk a kormány elhatározását, amellyel féldeértette a Roman Valer-féle tervezetet. Valóságos ünnepi ajándéknak számít a javaslat elejtése, mert bizonyos, hogy az ellene elhangzott kritikákból csak jobb javaslat születethetik.

Itt az új adókievetés

Tudnivalók az adókievetés új rendjére vonatkozólag.

Hivatalos hírek szerint a pénzügyminisztériumban már javában folynak az előkészületek az új adókievetési munkálatokra. Tekintettel arra, hogy az egyenesadótörvényt 1935-ben ismét módosították, az adókievetési munkálatok is eltérőek lesznek 1936-ban, mint voltak 1935-ben. Az új adókievetési utasítások valószínűleg január első napjaiban kerülnek nyilvánosságra. Hír szerint

az eddigi szokástól eltérően, nem minden adóvallomást kell januárban beadni.

Az ingatlanadónál levonásba hozható jelzálogterhek, valamint a szuperkvótánál levonásba hozható váltóhitelkötelezettségek ügyében a vallomások csak áprilisban kell majd benyújtani. A többi adóvallomást januárban, februárban és márciusban kell beadni. A még meg nem adózott kereskedők, iparosok és szabadfoglalkozásuk január 31-ig kötelesek az évi adóvallomásukat megtenni, a nagyvállalatok február 28-ig.

míg a részvénytársaságok legkésőbb március 31-ig.

A jelzálogkölcsonnel kapcsolatos terheknek az adóköteles jövedelemből való csökkentése iránti kéréseket bélyeg nélkül április eleje és május 15-ike között kell majd benyújtani, akár az adóhivatalhoz, akár a pénzügyigazgatóságokhoz. A pénzügyminisztérium fel fogja hívni a kiadandó utasításokban az érdekeltek figyelmét arra, hogy

mindazok az adózók, akik az előtti határ időn belül nem nyújtják be a tehercsökkentés iránti kérést, véglegesen elvesztik ezt a jogot.

mert a módosított adótörvény értelmében közgazgatási uton nem lehet többé igényelni az ingatlanokra bekebelezett tartozásokkal járó kötelezettségeknek az adóalapból való levonását.

Az új házaknál, amelyek csak a hadfelszerelési adót fizetik, ugyancsak április eleje és május 15-ike között kell majd beadni a tehercsökkentés iránti kéréseket.

Az osztályozás alapján adózó kereskedők (patenta fixa), valamint azok az adófizetők, akiknek csak egyféle jövedelmük van és a helyzetük 1935 óta nem változott, azonkívül arra sincs joguk, hogy 1936-ban kisebb adót fizessenek, nem kötelesek adóvallomást beadni.

DARVINIZMUS.

Tarhonya ur összeütközésbe került a büntetőtörvénykönyvvel és becsukták egy évre. Mikor újra haza került, a felesége karján egy úszadulót talált.

— Hát ez micsoda? — rivált rá az asszonyra.

— Adolf, — szólt az asszony — hűzel te abban, hogy az emvcrek a majomtól származnak?

— Persze, hogy hiszek.

— Na, akkor nem mendedy nked, hogy ez a gyerek majom-majomtól van?

Február

1

ARADI IPAROS
BÁL

Jogesetek a kisipar köréből

Mire kell vigyázni a bizományi szerződések megkötésénél?

A *dolgy-törvény* első szekciójának 655/1935. szám alatt hozott érdekes elvi döntése és az abból levont tanulság

Az alábbi szereplő igen érdekes bizományi jogesetben Davidou felperes elnöki határozatot kért az új bizományi törvény rendelkezései szerint Bródy Béla kádármester ellen, kérve elnöki határozattal a kádármesternek arra való köteleztetését, hogy az a számára átadott 1000 darab tölgyfadongát szolgáltatassa a felperes kéreimezőnek, akitől a dongákat bizományba kapta, vissza.

Alperes kádármester jogi képviselője a felperes kérelmének elutasítását kérte, kifogásolva, hogy a két peres fél között kötött bizományi szerződést nem állították ki két példányban és az ügyet különben is egyszerű adás-vételi ügy volt, mert a kötött szerződés feltételei szerint az esetben is, ha a kádármester a számára szállított dongákat nem használta fel, annak 4850 lei összegben megállapított ellenértéke 1933. október 15-ig a kádár által kifizetendő lett volna. Ez a kikötés alapjában ellenkezik a bizományi szerződésekkel szembeni törvény rendelkezéseivel.

Az elnöki határozat, helyet adva alperes kifogásainak, megtagadta az áru kiadása iránti kényszerítést. A határozat indoklása szerint a bizományi szerződés nem kétoldali szerződés, hanem csak hasonló a kétoldali szerződésekhez, tehát nem perfekt kétoldali szerződésnek minősíthető. A szerződésnek két példányban való kiállítására így nem kötelező, mint a kétoldali szerződéseké, amelynek például az adásvételi, bérleti és hasonló szerződések. Alperesnek ez a kifogása tehát alaptalan volt. Megállapítható ellenben, hogy a peres felek között kötött szerződés szerint felperes 1000 darab tölgyfadongát anélkül adott át az iparosnak, hogy annak méretei és minősége fel lett volna tüntetve s a felperes azt sem kötötte ki, hogy a feldolgozott fából készített iparcikk az ő tulajdonát fogja képezni, de ezzel szemben kikötötte azt, hogy alperes kádármester által az áru ellenértéke meghatározott időre kiegyenlített, ami azt mutatja, hogy a felek között adásvételi és nem bizományi ügylet létesült.

Fentiekből azt a tanulságot vonhatjuk le, hogy minden olyan kikötés, amely a bizományi ügyletekről szóló törvénynek a bizományi szerződések jogi meghatározását tartalmazó előírásaitól eltér, azt vonja maga után, hogy a szerződés nem tekinthető bizományi szerződésnek. Ilyen lényegbe vágó eltérés például az, hogyha

a bizományba vevő nem a bizományba adó számlájára adja el a bizományba vett árut. Ebben az esetben az adott tényállás mellett a bizományi szerződésekre vonatkozó meghatározás szerint a felek között adás-vétel létesült és nem bizományi ügylet. Aki tehát bizományi szerződést köt és az a szándéka, hogy a bizományi szerződés előnyeit, mint bizományba adó a maga számára biztosítsa, kinos pontossággal vigyázzon a bizományi ügyletekről szóló törvény minden egyes kitételének a legpontosabb betartására, mert ha e téren a legkisebb hibát elköveti, — mint fenti jogeset világosan igazolja, — a kötött ügyletet egyszerű adás-vételnek minősítik és a szerződést eszközölő bizományba adó elesik a számára igen hasznos törvény valamennyi előnyétől.

Ha a megrendelő a szállított ruhát elfogadta és arra részfizetést eszközölt, nem kifogásolhatja, hogy a ruha ára magas.

Az alábbi jogesetben szereplő megrendelő különböző ruhákat rendelt egy bucuresti-i szabómestertől, az általa kiválasztott szövetekből és szabás szerint. Amikor a tárgyalásokban idáig jutottak, a megrendelő csak a ruhák átlagos árára kíváncsi volt, de az egyes ruhák pontos árát nem történt megbeszélés.

Kedvezményt nyújt a C. F. R. a vasúti szállításoknál kisiparos vállalkozóknak

Előnyben van a kisiparos az öt százalékkal olcsóbb belföldi gyárossal és a 25 százalékkal olcsóbb külföldi szállítóval szemben.

Az államvasutak vezérigazgatósága feltűnést keltő körrendeletet intézett az árlejtési bizottságokhoz, amelyek a vasút részére szükséges anyagbeszerzési és munkavállalási pályázatok felett döntenek. A vasúti vezérigazgatóság felszólította ezeket a bizottságokat, hogy

árlejtések alkalmával általában részesítsék előnyben a kisiparosokat, sőt a segéd néhről dolgozó iparosokat is.

A vasúti vezérigazgatóság ezenkívül elrendelte, hogy az árlejtés alkalmával lehetőleg helyező bizottság kisiparosok részére a pályázati összegnek csak három százaléka lehet, holott más pályázók ennél nagyobb garanciát kötelesek letétele helyezni.

A kisiparos ajánlatát még akkor is köteles elfogadni a bizottság, ha az elvégzendő mun-

ka ára, vagy szállítandó cikk értéke öt százalékkal nagyobb, mint bármely más belföldi pályázóé.

Visszont, ha külföldi céggel kerül szembe a kisiparos és ha ez a külföldi cég huszonöt százalékkal szállítana olcsóbban, ez esetben is a kisiparos pályázatát kell elfogadni.

A kisiparosnak azonban az árlejtési hirdetmény összes többi feltételének eleget kell tennie.

A pályázathoz mellékelni kell a munkakamara bizonyítványát, hogy az illető kisiparos jogosult az árlejtésen való részvételre és hogy iparigazolványa van. Igazolni kell azt is, hogy a kisiparos szerepel a munkakamara választóinak névjegyzékében.

„Némelyek apostolok szeretnének lenni”...

A Neamul Romanesc, Iorga lapja írja: Némelyek apostolok szeretnének lenni a csatolt területeken és nagyítják az ottani állapotokat. Egy Cluj-i lap például azért panaszkodik, mert „a bérkocsisok, sofförök, pincérek románul egy szót sem tudnak. Vannak uccák, hol az állam nyelvvel nem boldogulhatsz, mert az uccán közlekedő lakosok csak magyarul tudnak”. Ez a hír nem felel meg a valóságnak. Sem Cluj-on, sem a Székelyföldön — ahol kizárólag székelyek laknak — nem lehet találni ilyen állapotokat. Természetes dolog, hogy magyarul beszélnek a magyar üzletekben, hol a kereskedő és a vevők is magyarok. — Megváltozik azonban nyomban a helyzet, ha román vevő lép a boltba. Magyarul vált szót a román kereskedő és a magyar vevővel. A bérkocsisok, sofförök, pincérek maguk között anyanyelvükön beszélnek, román üzletfeleikkel azonban nem használják, csak a román nyelvet. Miért van ez így? Mert ott... nem apostoli munkát végeznek, mint a kérdéses cikk írója, hanem kenyeret, munkát keresnek,

amit oly nehéz manapság megszerezni s amit nem tudnának biztosítani a maguk számára abban az esetben, ha a fentírt módon viselkednének. Hiszen a bérkocsis és sofför hajtási engedélyt sem kap, ha nem bírja az állam nyelvét s a pincért maga a magyar vendéglős és kávéos dobja ki, ha nem beszél románul és elidegeníti a román közönséget. Ardealban a háború előtt is beszélt románul, magyarul s németül minden felnőtt ember. Azok is, akik más vidékekről jöttek, megtanulták ezeket a nyelveket, melyek nélkül nem lehetett élni Ardealban. Volt kivétel is természetesen. Voltak olyan faluk például Someş megyében, ahol magyarul egy szót sem tudtak. Nem szólva a mőcök által lakott vidékekről, hol a magyar hatóságok is ismerték a román nyelvet. A székelyek olyan tájszólással beszéltek, hogy maguk a magyarok is alig értették meg szavukat. A Bistrita-i szászok a Brasov-ikat nem értették meg s románul beszéltek, ha találkoztak. Csak a sovinszták nem akartak románul beszélni. Az első figyelmeztetés után úgy a magyar, mint a szász nyomban románul válaszol kérdésre. Ez a valódi helyzet Ardealban.

A ruhákat a szabómester elkészítette és a megállapodás szerinti időpontban le is szállította a számlával együtt, melyet a megrendelőnek egyidejűleg szintén megküldött.

A megrendelő a ruhákat átvette, a számlára fizetést is eszközölt, de állítólag megjegyezte, hogy az árakat túlságosan magasnak találja.

A szabómester felszólította a megrendelőt, hogy a számla szerint még ki nem fizetett összeget is egyenlítse ki, de erre a megrendelő nem volt hajlandó, amikor is a szabómester keresetet indított a hátralék megfizetése iránt.

A megrendelő arra hivatkozott, hogy a tárgyalásnál nem állapítottak meg fix árakat és ő a már kifizetett 16.000 lej összeggel, amit a számla átvételkor küldött a szabómesternek, a számla teljes összegét kiegyenlítettnek tekintette.

A szabómester arra hivatkozott, hogy alperes a számlát minden megjegyzés nélkül elfogadta, arra fizetést eszközölt és sem az árut, sem pedig a számlát nem kifogásolta, tehát köteles a számla szerinti összeget teljes egészében megfizetni.

Az elsőfokú bíróság alperest az összeg megfizetésére kötelezte, mire az felebbezéssel élt. A másodfokon ítélkező törvényszék felhívta a felperes szabómestert a készített ruhák ellenértékének szakszerű igazolására. Felperes szabómester nem ment bele ebbe a jogi vitába, nem nevezett meg szakértőt, hanem arra hivatkozott, hogy a megrendelő a számlát nem kifogásolta, amint-hogy azt nem is kifogásolhatta, mert a felszámított árak mindenben megfeleltek a napi áraknak. Igazolja ezt, hogy az alperes megrendelő minden megjegyzés nélkül fizetést is eszközölt. A törvényszék elutasította felperes iparos kereset-

tét, mert nem igazolta a keresetben szereplő összeg ellenértékének fogantatását.

Felülvizsgálat folytán az ügy a táblához került, amely megsemmisítette mindkét alsóbírói ítéletét és utasította a törvényszéket, vegyen ki esküt felperestől arra vonatkozólag, hogy a számlára történt fizetés alkalmával kifogásolta-e az összeg nagyságát az alperes megrendelő és kijelentette-e, hogy a felszámított árakat nem fogadja el. A táblai döntés szerint csak ennek az eskünek kivételével és alapján hozható meg az ügyben a jogérvényes döntés.

A bucuresti-i tábla álláspontja szerint a számlának minden megjegyzés nélkül való elfogadása és az arra történt fizetés tehát jelen esetben azt jelenti, hogy alperes az árakat elfogadta, miután ugyanezzel elfogadta az árut is. Megállapította a bucuresti-i tábla, hogy a felperes szabómester által készített ruhák árait a pert tárgyalásakor már nem lehetett megállapítani, mert a ruhák azóta elhasználódtak és eredeti állapotukba már vissza nem állíthatók, de másrészt adott esetben az áraknak szakértői uton való megállapítása mindjárt a ruhák átvétele alkalmával, vagy kellő időben tett kifogás által alperes megrendelő kötelessége lett volna. Tekintettel arra, hogy már bizonyíték nem áll rendelkezésre, az a perdöntő körülmény ebben az ügyben, hogy az alperes a szállított ruhák átvétele alkalmával kifogásolta-e a számla összegét, vagy nem. Erre a kérdésre kell tehát felperest esküre bocsátani, mert alperes a felperessel szemben tette ezt a védekezési kifogást, amelyet nem tudott bizonyítani. A bucuresti-i tábla az előbb említett érvek alapján oldotta fel az ítéletet és utasította a törvényszéket újabb tárgyalás megtartására.

Közli: KELE SANDOR dr.

Feltalálták Angliában az elpusztíthatatlan acélt

Az új acél, amelynek „Tannsteel” a neve, teljesen bombamentes, tökéletesen tűzmentes és nem rozsdásodik. — Sem a modern, tudomány, sem a modern technika nem tud megbirkózni az új anyaggal, amely — áthatolhatatlan. — Sérthetetlen hadihajók és elpusztíthatatlan tankok készülnek belőle.

Forradalmasítja az egész mai építési rendszert, sőt a hadviselést is az új angol csodaacél

A modern tudomány-bölcselek már régen hangoztatják, hogy a vas és az acél megöregedett, kivenült, hatáson nem használható modern életünk modern céljaira és valami „új anyag”-nak kell jönnie helyébe, amely egyszerre, szinte forradalmi módon megváltoztatja egész mai építkezési, hadászati, életberendezési rendszerünket, szóval — egész fizikai létezésünket. Az új anyag, amelyről már regények születtek, s amelynek megszületését H. G. Wells, legutóbbi munkájában már megjósolta, egyelőre — késik megszületni! Azaz, hogy az előregedett acél helyébe mégis csak érkezett „helyettese” — igaz, hogy nem valami merőben új anyag formájában, csupán egy új acél alakjában — a világ eddigi legtökéletesebb, legfantasztikusabb tulajdonságú, legbámulatraméltóbb fémvegyületének alakjában!

Az új acélt úgy hívják, hogy „Tannsteel”; Angliában találták fel a London egyik külső kerületében gyártják. Gyártásának fogásait azonban olyan mélyestegen titkolják, annyira elzárják a kíváncsigtól, hogy a gyártón kívül senkinek sem ismeri. Mindaz, amit tudunk az új anyagról, gyakorlati megnyilvánulásából s a vele végzett fantasztikus kísérletekből származik s azon bámulatos „üzleti csodák” révén ismeretes, amelyek valósággal létezését fontakán Londonban az új anyag legendája és használatának káprázatos sikere köré.

Tökéletesen bebizonyosodott, például, hogy ebből az új acélból, a Tannsteel-ből készülő hajók, egyszerűen — elsüllyeszthetetlenek, egyenesen sérthetetlenek, ellenállnak a legborzasztóbb lövedékek s szinte nyomon nélkül tűrik a legfélelmetesebb ágyúzás minden veszülékét. Még az eddig ismert legerősebb és legnagyobb raffinériával szerkesztett torpedó sem tudja elsüllyeszteni a Tannsteel-ből készülő viziszörnyetegeket.

A tankok, a modern hadviselés igazi rémei, egyszerűen felrobbanthatatlanok, sem puskával, sem gépfegyverrel nem lehet megsérteni őket, sőt, az egészet körülből ráküzél ágyúnak is, minden komoly sérülés nélkül ellenállnak. Ez az acél teljesen bombamentes, tökéletesen tűzmentes és rozsdamentes!

A MODERN TECHNIKA SEM TUD MEGBIRKOZNI AZ ÚJ ACÉLLAL

A munkatelepen, ahol a Tannsteel-t előállítják, az eddig ismert legtökéletesebb fűrógépekkel indultak neki, hogy átlukasszák, de teljesen sikertelenül. Maga a bámulatos fűrógép — eltört. Ezután olyan erejű oxigén-sugárlámpával kezdtek neki felhevítéséhez és átvágásához, amely az eddig ismert legjobb acélt is, pillanatok alatt „keresztülvágja.” Nos, ez a hihetetlen erejű forrasztólámpa még csak nyomot sem hagyott a Tannsteel lemezen.

Az új acél gyártására eredetileg az a szükséglet vezetett, hogy a modern betörők, akik valószínűleg tudósai szakmájuknak, az eddig ismert legjobb safe-eket is meg tudják fűrni, keresztül tudják vágni és égetni. Magát a szerkezetet már alig lehetett javítani, csupán — az anyagot, a melyből a safe-t készítették. Ez a szükséglet vezette azután a feltalálót a Tannsteel előállítására, amely hosszú esztendőök állandó kísérleteinek végső eredménye s mai ismereteink mellett méltán viseli — a tökéletes földi anyag bűszke címét.

Amikor már egész sereg romboló kísérletet végeztek teljesen sikertelenül, amikor már végigmentek rajta a legtökéletesebb mechanikus reszelőkkel, a legfurfangosabb vésőfűrészekkel és külön erre a célra előállított romboló erejű oxigénlámpákkal, akkor a gyártók egyszerűen ott-

hagyták az anyagot a kísérleti telepen, a szakértők martalékául, akik azután, kerek egy héten keresztül, minden elképzelhető földi rombolóeszközt igénybevettek és alkalmazták ellene, de teljesen — hatástalanul!

Az egyik kísérlet példaként, amelyet a Tannsteel szétrombolására alkalmaztak: nyolc méter hosszú, messzire kilövő „oxigén csodaágy” volt. A munkások, akik ezt a lángszórót kezelték, dupla acélvértet tartottak maguk elé s onnan irányították a lámpa lángját a Tannsteel lemezre, hosszú órákon keresztül, minden szünet nélkül. Eredmény: nyoma sem maradt a lemezen a mindent pusztító lángnak!

Ezután olyan acétlén lángot használtak, a melyet két tonna súlyú géppel fújtak a lángkamrába. Mindez azonban még annyi hatást sem gyakorolt a Tannsteelle, mint az előző kísérlet.

Ezután elővették az eddig ismert legnagyobb fűróóriásokat s ezekkel rohamozták meg az anyagot. A vége azután az lett, amikor csődöt mondott minden kísérlet, hogy a szakértők hivatalosan is bejelentették, — az anyag legyőzte őket s legyőzte a tudományt, mert az eddig ismert eszközökkel az szét nem rombolható, s el nem pusztítható. A szakértők azonban mindezzel nem elégedtek meg, de egy bizonylatot is kiállítottak az elvégzett kísérletekről, a mely tanúsága szerint, a legkimerítőbb próbák után százszázalékos bizonyosságot nyert, hogy a Tannsteel tökéletesen áthatolhatatlan anyag, s minden eddig ismert anyagnál felülmúlhatatlanul magasabbrendű.

AZ ELSŐ, IGAZAN BETÖRÉS-MENTES ACÉLKAMARA

Ha az új acél készítésének módját nem is árulják el a gyártók, annyit mégis elárulnak — a kísérletek közül ugyanis ez volt a legfontosabb eredmény — hogy a legmagasabb hevítéssel dolgozó oxigénlámpák nemhogy ártanak az anyagnak, de egyenesen — használnak neki, erősítik azt! Az történet — hogy az óriási hevítláng alkalmazásakor, hogy az anyagon belül

egy új védőfelület keletkezett, amely még jobban ellenáll minden további behatásnak, mint maga az új acélanyag. Minél jobban hevítik tehát a Tannsteelt, annál erősebbé válik, nemhogy részeire bomlana. De talán a legérdekesebb és legkülönösebb, hogy az új anyagot, még a legmagasabb hőfok mellett sem lehet olvadási pontjáig felhevíteni. Ezt egyáltalán nem sikerült elérniük a szakértőknek!

A Tannsteel azonban már túl van ezeken a kísérleteken s e pillanatban már elkészítették belőle az első, gyakorlati alkalmazásban lévő bank páncélaajtót! A bank ural, akiknek tulajdonába jutott az új anyagból készült első ilyen safe deposit, már hangoztatják legújabb körlevélükben, hogy a betörők örök időkre elbűcsúszhatnak az ő bankjuktól, mert oda bizony többé, semmiképpen nem juthatnak!...

Mindezek mellett, az új anyagból készült bankkincstárajtó zárasi szisztémája is csoda! Négy kerék fordításával csukódik be ez az ajtó és a négy kerék elmozdítása, pontosan százmillió különféle kombinációban képezhető el. E százmillió kombináció közül azonban csak egy van, amely valóban nyitja és csukja az ajtót! Ezt azonban a bank vezérigazgatóján és a gyártóján kívül, senki más nem tudja!... S emellett a páncélszekrényajtó időzítő zárral is el van látva, négy egybenhangzó kronométer pontos időjelzése alapján ellenőrizve! A 4 óra teljesen egybehangzó időjelzése, időkontrollja nélkül, a százmillió elképzelhető kombináció közül, az egyetlen helyes sem nyitná ki soha a kincsek kamrát!...

De még ezek mellett is, közvetlen veszedelem esetén, csak egy kis üvegablakot kell betörni, s egy zárat elfordítani s az ajtó, minden elképzelhető kombinációnak — meg annak az egynek is, amelyre feloldódik — ellenáll. Ha a veszedelem elmúlik, ez a mindent záró újra feloldható s az ajtó normális működésébe visszahelyezhető!

Maga az ajtó — harmincöt tonnát nyom. Így tehát az sem képezhető el, hogy valamilyen — ha már el nem rombolható — helyről elmozdítható, vagy elvihető lenna!

Az első gyakorlati „Tannsteel” példa, amely egy bank safe depositjának ajtajában nyilvánul meg, tulajdonképpen beláthatatlan időn belül, egész mai építkezési rendszerünket annyira megváltoztatja és tökéletesíti, amennyire azt ma még a teoretikus sem tudják elképzelni.

A Tannsteel az egész angol ipart megmozdította s ha a további kísérletek is ilyen meglepő eredményeket fognak fejtetni, mint a mostaniak, talán az óriási angol gyáripár minden azamottevő telepén, Tannsteelből készült gépek fognak járni s gyártani fogják modern életünk újabb és újabb fantasztikus csodáit!...

Lőránt Mihály

Ujból megtiltják a diófa exportját

A földművelésügyi minisztérium szőlőszeti igazgatósága megkeresést intézett a minisztériumhoz, hogy tiltsa be a diófának bármilyen formában való exportját.

Mint ismeretes, a diófa exportja körül a legtöbb a legváltozatosabb intézkedések léptek életbe. Alig néhány héttel ezelőtt táviratilag függesztették fel a tilalmat, most a fentiek alapján minden valószínűség szerint újból betiltják a diófaexportot.

JATEKOS FERJ.

Ficeréné a szomszédasszonyának panaszkodik:

— Képzeld, az a betyár uram telefont játszik.

— Hogy-hogy?

— Hiába beszél nekik órákon keresztül, teti magát, mintha süket lenne.

Országos Iparoskongresszus Timisoarán

Január 12-én vasárnap országos iparoskongresszus lesz Timisoarán. A kongresszus foglalkozik az új ipartörvénytervezettel és leszögezi a timisoarai iparosság álláspontját. A kongresszuson részt vesz Samuila Alexandru szenátor, a kisaragok országos szövetségének elnöke is.

Ujabb kölcsönajánlatot tett a salontai ipartestület másfélmillió tartozása ügyében a városnak.

A salontai ipartestület újabb ajánlatot tett a városnak az ipartestületi székházra betáblázott másfélmillió tartozásának törlesztésére. — Eszerint az Ipartestület Otthon mindaddig érvényben marad, míg a másfélmillió kölcsön, — természetesen kamatmentesen, — le nem lesz fizetve.

A városi tanács az ajánlatot elvben elfogadta és egy bizottságot delegált, amely a helyszínen bevizsgálja az ügyek állását és erről a tanácsnak jelentést tesz. E jelentés beérkezése után annak felülvizsgálata után hoznak majd érdemben határozatot.

HAZASELET.

Cinege nagy papucs volt és ha néha ilyesmit mert mondani: a lakásom, a pénzem, a gyermekem, a felesége rögtön ráfordult:

— Micsoda kenece és már megint, Adolf, nagyon jól tudod, hogy nálunk minden közös, a lakásunk, a pénzünk, a gyermekünk és minden, megértetted?

Egyikben Cinege lázasan keresgél valamit a szobában.

— Mit keresel? — kiáltott rá a felesége.

— Az alsónadrágunkat, — hebegte Adolf.

MERCUR-könyvvél az alábbi cégeknél készpénzáron, felár nélkül vásárolhat hét havi hitelre.

Szentgyörgyi Emil

női divatruházában
ARAD, Neuman-palota.
Nagy választékban garantált
jóminőségű

divatcikkekben, női
és férfi szövetekben.
Szabott ár, pontos kiszolgálás!

Baranyi Ferenc
uri szabósága

ARAD,
STR. BRATIANU 15.

ISKOLAI ÍRÓSZEREK.
IRODAI FELSZERELÉSEK,
RAJZ- és TECHNIKAI cikkek
NYOMTATVANYOK, stb.

**MAX MOLNÁR
ÉS TÁRSA**

Arad, színházzal szemben.

**Női kabátok,
retikülök**

nagy választéka!

Legújabb DIVATMODELLEK!

LYONE divatruház

ARAD, Neuman-palota.

ÉPÜLETFÁT,

deszkát, léceket, kerítésoszlopot, cse-
repet és az építkezéshez szükséges
összes anyagokat, valamint

asztalosárut

a legjutányosabb árak mellett

**STEINFELD
és HERSKOVITS**

faherkeskedőknél, Arad, Calea
Radnei 56—60.

MALTRY MÁTYÁS
párisi női szabó

Készíti a legelegánsabb női toa-
letteket a legelőnyösebb áron!
ARAD, Str. Gen. Grigorescu 4.

**JACOBI
GYULA**
VIZSGÁZOTT
FOGÁSZ

ARAD, Str. Bucur 1. szám.
Rozsnyay-ház.

Olcsó és kiváló minőségű
gyönyörű férfi-, nők
és gyermek

cipőket

legolcsóbban árussít

Mercur

Cipőáruház R. T.

Arad, Piaţa Avram Iancu 21.

Valódi norvég
hőcipők!

„HUNIA“

NŐI KALAP-
GYÁR

Tulajdonos: DÁVID LAZAR.
Menyasszonyi koszorú-fátyol és
menyasszonyi csokor-különlegessé-
gek. — Női- és férfi kalapok fes-
tése és átalakítása, női kalapok a
legújabb modellek után, ugyancsak
iskolai kalapok a legolcsóbban. —
Feltűnő olcsó árak!
Str. Metianu 4. Hunyadi-pal.

Fischer M.

üveg- és porcellán
nagyáruház

Szervicek, evőeszközök, lámpák, chi-
na ezüst árú óriási választékban.
Modern képkéretkezés és üvegezés.
Arad, Fehér Kereszt épület.

Szabócsi Árpád

ARAD, Str. Metianu 6. szám.
Mindennemű

festékárak

legolcsóbb beszerzési forrása !!

Szeplők ellen

a legbiztosabb szer a „Minerva“
crém Kérjen próbadozót.
Kapható:

OMESCU

gyógyszertárban Arad, Bul.
Regina Maria 18.

REICHJÓZSEF

ARAD, Piaţa Avram Iancu.
(Színház-épület.)

**SZÍNHÁZI
VERSENYBAZÁR**

Legolcsóbb beszerzési forrás!
GYERMEKKOCSIKBAN
óriási választék!

**Női és férfi
szöveteket**

az összes kelengyecikkek
FRIEDMANN és SCHWARTZ
divatruházában
Arad, Str. Metianu 4 Hunyadi-p.

WEISZ ARNOLD
gyógyszertára

ARAD, Piaţa Avram Iancu.
Az összes angol, francia, svájci,
hollandiai, osztrák és magyar
gyógyszerkülönlegességek raktára.
ELZA KÁMFORKRÉM az 1928.
évi párisi nemzetközi kiállításon
nagy aranyéremmel és díszoklevél-
lél kitüntetés

**Szemüvegek
fényképezőgépek
fotócikkek**

Amatőr felvételek kidolgozása leg-
jobb és legolcsóbban!

OPTICUM

Kun István

ARAD, Bul. Reg. Maria 18. sz.

Hegedüs Gyula

Arad, Bul. Regina Maria 20.

Gyermek-kocsik

gyermekszékek, gramofonok, leme-
zek, hegedűk, harmonikák, játé-
árak, bordszám, női retikülök, er-
nyők, utazási cikkek, acélárak, is-
kolatások, sétatokok és sok fel-
nem sorolható más cikk rendki-
vül nagy választékban.

Schw art Árpád

műszerész és villanszerelő
ARAD, Str. Brancovici 3. szám.

**Rádiókészülékek,
csillárok**

a legjobb gyártmányú varrógé-
pek, kerékpárok, gramofonleme-
zek olcsón beszerezhetők
Szakszerű javítóműhely.

Állandóan nagy választék
férfi-, fiu- és gyermek-

cipőkben

Legolcsóbb ár, saját munka!

**Czernóczy
Mihály**

ARAD, Str. Eminescu 20—22.

WOLLMANN

EMIL

FOGÁSZ

Fogászati műterem:
ARAD, Piaţa Catedralei 6. sz.

Speciális

butor

nappali és

kombinált

szoba

Reinhart

Fülöp butorgyár

ARAD, Str. Horia 2.

Városházával szemben.

Kalmár József

cégnél Arad, Str. Bratianu

**Rádió,
bicikli,
csillár**

jutányos áron szerezhetők be!!

**Stojkovits
József**

fényképezési
műterem

ARAD, Piaţa Avram Iancu 16.

Művészi kivitelű gyermekfelvéte-
lek. — Speciális fényképnagyítók

**MUZZAY
JÓZSEF**

Arad és vidéke legnagyobb

**férfi, flu és gyer-
mekruhatelepe**

Színházzal szemben.

Bőrkaft, bekecs, bunda, öltöny,
felöltő, trench-coat kabátkülön-
legességek.

**DEIN
PAULA**

női kalapszalón

ARAD, Str. Bratianu 9. szám.

Pollák Imre

ARAD, Str. Metianu 14. szám.

ékszerek dusan felszerelt raktára.
A legkiválóbb svájci zseb- és fa-
lőrak. Feltűnő olcsó árak! Tört
aranyat és ezüstöt vesznek vagy
újra áteserélek. — Speciális bra-
javító műhely.

EZERKÉZKY IMRE

cipők kész és mérték utáni

cipők legjobb beszerzési forrása!
ARAD, Str. Mărășești 4. szám

Erdős István

ARAD, Str. Motianu 4. szám.

Harisnyák,

csipkék, sálak, keztyűk, selyem-combinék, reformnadrágok, kötött, szövött, valamint rövidárú nagy választékban!

Pontos, meggyőző kiszolgálás!

Nászajándékok alkalmi ajándékok

legjobb beszerzési forrása

KUN JÓZSEF

ékszerész

ARAD, Bul. Reg. Maria.

Ékszerkészítés és átalakítás saját műhelyemben.

"SYLVIA"

SALON

női toalettjei

a legkényesebbek és a legelőcsészebbek!

ARAD, Str. Băcur 4. szám.

Engelhardt Ferenc

szűcsnői

Szőrmebundák állandó nagy raktára. Vállalja mindennemű szőrmemunkák javítását és átalakítását.

ARAD, Str. Eminescu 1. szám.

Vadászkürt szőlő épület.

Popper Ignác

ARAD, Str. Motianu 2. szám.

Harisnyák, keztyűk,

szövetek, sálak, férfi- és női ingek, kombinék, esztrindók, nadrágtartók, sapkák, nyakendők, alsónadrágok, téli- és nyári trikók, gyermekkelengye, csipkék, tállók, szalagok, hímzések, gombok, csatok, relikviák. — Legelőcsészebb és legjobb beszerzési forrás!

"CHIC" uridivat

Arad, Bul. Regina Maria 22.

Féridivat-különlegességek

a legnagyobb választékban !!!

HALMOS GYULA

Fogászati műterem:

ARAD, Calea Banatului 2. sz. Dr. Keppich ház.

Nagy Géza

fényképezési műterem

Bul. Reg. Maria 8. Tel. 922

Gyermekek és felnőttek művészi kivitelű fényképei a tagok részére méretekkel áron készülnek. Műterem megközelítéssel szemben.

Nagy Imre

női divatteremben

készülnek a legújabb újdonságok

ARAD, Str. Eminescu 2. szám.

APOLLO

illatszertár

ARAD, Str. Eminescu 4. szám.

Mindennemű illatszer, szappan, fogkrém és egyéb különlegességek árasztók. Olcsó árak!

Hospodár fest, tisztít

ARAD.

Utel: Str. Eminescu 3.

Gyártalep: Str. Stroescu 13.

Férfiszövet

különlegességek

és bélésárak

a legnagyobb választékban

Vaida és Czégka

ARAD, Str. Eminescu 15.

Kötöttáru, harisnya

és keztyűkülönlegességek

Lőwingerrel,

Arad, Bul. Reg. Maria 18.

Hirdessen

Az Iparosban

Ha még nem tagja a Mercurnak, jelentkezzen az Aradi Iparosok Hitelszövetkezetében. Arad, Brătianu ucca 18.

Kényszerítják-e a betegsegélyzőnek a házmeztartók?

Az utóbbi időben több timisoarai háztulajdonosnál megjelentek a betegsegélyző közegei és bírságokat vetettek ki, mivel az illetők nem írták be házmeztartóikat a betegsegélyzőbe. Az érdekelt háztulajdonosoknál a dolog érthető meglepetést váltott ki, hiszen senki sem gondol arra, hogy a házmeztartókat is fel kell venni a betegsegélyzőpénztárba. Számos házmeztartó, aki gyárban vagy másutt van alkalmazva, emellett amugyis tagja a betegsegélyzőnek — ilyen esetekben a betegsegélyző közegei kívánták, hogy a feleségét vegyék fel. Esetenként kilencszáz, ezer, ezerkétszáz lelt vetettek ki, amiből a fele betegsegélyző tagsági díj, másik fele a bírság. A házmeztartókat az osztályba sorozták, amelyben heti tizenkét lelt kell fizetni — hatot a betegsegélyző-tagnak, hatot a háztulajdonosnak. A háztulajdonosok megfellebbezték a dolgot, mert, szerintük, a házmeztartó nem háztartási alkalmazott, mint a cseléd és teljesen vitás, vajjon tényleg be kell-e írni a betegsegélyzőbe. A háztulajdonosok egyesülete érdeklődött más városban és például Cernăuți és Clujról azt a választ kapta, hogy ott mit sem tudnak a házmeztartók kötelező betegsegélyzői tagságáról, ott ilyenmi nincsen bevezetve.

★

DE IGEN.

Skót és Skótné elmennek egy zenés kávéháza. Letűnik a legjobb helyre és Skót egyetlen szendvicset rendel. Amikor a pincér hozza, megfellebbi a szendvicset és a felét a feleségének tártára teszi. A férj eszik, az asszony nézi.

A pincér, aki a hátuk mögött áll, hisz máli-ciózusan mondja:

— A nagyságos asszony nem eszik?

— De igen. — mondja az asszony. — csak a teasort várom.

DONTÓ BIZONYITEK.

Pinty és Ponty hosszabb idő óta nem találkoztak.

— Mond csak, — mondja Pinty, — mi lett a szép Sárikával, akinek a tavaly olyan vehemensen udvaroltál?

— Férjhez ment, kérlek, — mondja Ponty, — és szerencsétlenné tette a férjét.

— Az a gyönyörű lány? Hiába mondd, nem hiszem.

— Elkiheted nyugodtan. En vagyok a férje.

★

„Az adótörvény szerint a perköltség és a provízió is levonható...”

A felebbezési bizottság elutasította egy adózó felebbezését, amely egy kontenciós per költségeinek levonását kérte azzal az indoklással, hogy a per még folyamatban van. A fél semmiségi panasszal élt a határozat ellen. A tábla helyt adott a semmiségi panasznak, mert megállapította, hogy ezek a költségek a cég üzletének folytatásához szükséges kiadások kategóriájába tartoznak és ennélfogva az adótörvény 31-ik szakaszának 10-ik bekezdése szerint a levonásnak helye van.

Ugyanez a bíróság más ügyben is helyt adott a semmiségi panasznak. A felebbezési bizottság ugyanis megtagadta bizonyos összegek levonását minthogy ez az összeg nem felelt meg a hivatalnok fizetések ellenértékének úgy, ahogy azt az adózó kiállította, hanem utazási és áruelhelyezési költségek voltak, tehát províziók és ennélfogva nem levonhatók.

A tábla megállapította azonban, hogy a költségek után is kifizették a fizetések utáni adót és a költségek is szükségesek voltak a vállalat működéséhez, ennélfogva ezek is levonhatók.

DARURI DE CRACIUN.

— Vai, Nicule — acum imi amintesc că darul de Crăciun pe care l-am trimis Vasileștii-lor este aceluș ceainic, pe care ni l-au daruit ei anul trecut.

— Nu face nimic, draga! Ei au memorie tot atât de scurtă, ca și tine, nu vezi vasul de flori pe care ni l-au trimis ei nouă, acum, e acelaș pe care l-am trimis noi anul trecut!

★

Az aradi ipartestület karácsonyi segélyakciója.

Az általános gazdasági leromlás a kézműiparosságot sem kímélte meg és mind többen kényszerülnek kezeiket segélykérően kinyújtani, olyanok, akik szívesebben forgatnák szerszámaikat és akik nélkülözésük közepette is restelnek a kéregetők kálváriás útjait járni, nincstelenek lettek. Ezt tartotta szem előtt az aradi ipartestület, amikor segélyakcióját olyanképpen bonyolította le, hogy a 96 tagot számláló 26 iparos-család tűzifával, liszt, cukor, zsír, burgonya és babbal való ellátása nem nyilvános ünnepség keretében, hanem egyenként kiszolgáltattott utalványokkal történt. Huszonöt család meleg hajlékban és ünnepi kaláccsal várhatta a szent karácsony estéjét anélkül, hogy tudnák, kik juttatták hozzá, mert az egész akciót egy háromtagú bizottság a legnagyobb diszkréció mellett bonyolította le.

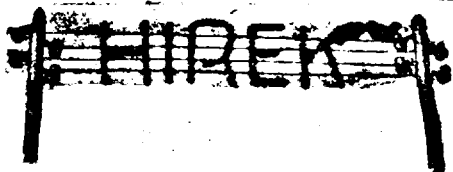
★

PONTOS KÖNYVELES.

Iceg elmegy Csernovicba, bemegy a Biceg üzletébe, hogy az adósságát megfizesse. Az üzletben meglátja Biceg gyönyörű leányát, Reginát, mire félrevonja Biceget és így szól:

— Nem is tudtam, hogy ilyen szép lány van. Nem adná hozzám?

— Nézze, Iceg, — feleli Biceg — fizesse ki összes adósságát és a Reginát járára vrom.

AZ IPAROS

Megjelenik minden pénteken.

Előfizetési ára egész évre hatvan forintnak és nagy cégeknek 1000 lej, félévre 500 lej. Iparosoknak egész évre 300 lej, félévre 150 lej, negyedévre 75 lej.

Hirdetési meggyeztetésméltóságot 4 lej. Ezen költségekkel áruházi díj.

Redakcia és adminisztráció — Szerkesztőség és kiadóhivatal — Redaktion und Administration 'Arad, Caminul Industrişilor — Iparos Otthon.

Karácsonyi adományok Sigheten

A sighet-i ipartestület karácsonyra az elszegényedett iparos családok részére liszt-adományt osztott ki Schiller György ipartestületi elnök vezetése mellett. — Itt említjük meg, hogy az ottani munkakamara Baicu elnök vezetésével ugyancsak karácsonyi segély címen lisztet osztott ki a gyári munkások között. — Az arra szoruló magánalkalmazottak pedig fejenként 150 lei pénzsegélyben részesültek.

— Adóvallomások benyújtása. Az aradi pénzügyigazgatóságtól nyert értesülés alapján közöljük, hogy az eddig még meg nem adóztatott kereskedők és iparosok, valamint szabadfoglalkozásúak adóvallomásaikat január 31-ig kötelesek benyújtani a lakóhelyük szerint illetékes adóhivatalhoz. A szükséges nyomtatványok a megszabott díjért ugyan csak a kerületi adóhivataloknál kaphatók. Közli a pénzügyigazgatóság, hogy az egyéni vállalatok február 15-ig, a részvénytársaságok pedig április 30-ig kötelesek beadni az adóvallomásaikat.

A timisoarai munkakamara karácsonyi ajándéka.

A timisoarai munkakamara a karácsonyi ünnepek alkalmával munkanélküli munkásoknak 17.200, állástalan magántisztviselőknek 9600, elaggott iparosmestereknek és iparosmesterek szegény özvegyeinek 10.000 leit adományozott.

SONNTAGSJÄGER.

Edi und Rudi gehen auf die Jagd. Edi legt auf einen Hasen an und Rudi, der hinter steht, flüstert aufgeregt: „Du zeilst ja zu hoch.“

„Weisst du denn nicht“, meint darauf Edi, „dass der Hase hochspringt, wenn er den Knall hört.“

Mégis bélyegmentesek a bizományi szerződés alapján kiállított számlák

Országsszerte feltűnést keltett az érdekeltek között a központi bélyegügyi bizottság egyik legutóbbi döntése, amely a bélyegtörvényben előírt illeték leróását követelte a bizományi szerződés alapján kiállított olyan számlákra nézve, amelyek a részletszállítványok útján bizományba adott árukra vonatkoznak. A pénzügyminiszter legutolsó körrendelete külön felhívta a pénzügyi közegek figyelmét arra, hogy a központi bélyegügyi bizottság döntése alapján követeljék a számlák felbélyegzését.

Érthető a miniszteri intézkedést követő kínos feltűnés, mert az törvényellenes, minthogy a bizományi törvény 27-ik szakasza értelmében a kellő képen lebélyegzett bizományi szerződés alapján a megbízó által kibocsátott számlák bélyegmentesek.

Ugy látszik a Központi Bélyegügyi Bizottság belátta tévedését, mert megváltoztatta eredeti álláspontját és a múlt héten a következő újabb határozatot hozta:

A bizományi szerződésekről szóló törvény 2-ik szakasza értelmében az írásbeli bizományi szerződést csak mint bizonyítékot követeli meg a törvény és nem mint a szerződés létrejöttének érvényességi feltételét.

Ebből az következik, hogy a kincstár, mint zését.

harmadik személy, amely nem vehet részt az ügyletben, más bizonyítási eszközt is felhasználhat egy ilyen szerződés létezésének bizonyítására és ennek folytán a törvény 27-ik szakaszának 1. bekezdésében előírt illeték kiróására, — mint-hogy a törvény szövege ebből a szempontból semmiféle különbséget nem tesz a szóval vagy írásban megkötött szerződés között.

A számlák elvileg szerződéstől független, önálló ügyletek és ilyenformán a bélyegtörvény 14. szakaszának 13-ik bekezdése szerint bélyegzendők fel. Mégis azok a számlák, melyeken olyan megjegyzés van, hogy bizományba átadott árukra vonatkoznak, habár a kincstár számára bizonyítékul szolgálhatnak és alapul arra, hogy a bizományi szerződésre illetéket vessen ki, mégis nem esnek a számlákra külön előírt illeték alá, minthogy ezek a bizományi szerződések végrehajtása szempontjából keletkeztek és így a törvény 27-ik szakasza szerint bélyegmentesek.

Ez a nem egészen világos fogalmazás voltaképpen annyit jelent, hogy a Központi Bélyegügyi Bizottság megváltoztatta álláspontját, a törvény intézkedéseit veszi figyelembe és nem követeli meg többé az ilyen számlák felbélyeg-

FREUDE

„Ich schwöre dir, dass ich nie dein Haus betreten werde, wenn du diesen Menschen heiratest“, sagt die Mutter.

„Gib mir das, bitte, schriftlich“, meint die Tochter. „Er ist immer so lieb zu mir und ich möchte ihm auch einmal eine Freude machen.“

— A denaturált szesz árusítása. Az aradi pénzügyigazgatóságra nemrég érkezett meg a szeszmonopol vezérigazgatóságának rendelete, amelynek értelmében ezentúl a denaturált szeszt is a monopol hozza forgalomba. Jeleztük, hogy a 86 fokos denaturált szeszt egész, fél és negyedliteres üvegekben hozzák forgalomba literenként 30 leies árban. A zöldszínű palackok államilag lepecsételt dugóval kerülnek forgalomba. Az elárusító kizárólag a hivatalos üvegekben forgalmazhatja a szeszt. Mindazok, akik denaturált szeszt akarnak árusítani, az aradi pénzügyigazgatóság szeszgyőzöttályaán jelenjenek meg, ahol az összes tudnivalókat megkapják. Az ideérkezett rendelet kimondja, hogy szigorúan megbírságolják azokat az árusokat, akik magasabb árban árusítják a denaturált szeszt, mint amennyi az üvegen fel van tüntetve.

— Ujból be kell jelenteni az összes alkalmazottakat a kereskedelmi miniszteriumnál.

A Kereskedelmi és Iparkamara hivatalosan közli: A román személyzet alkalmazásáról szóló törvény értelmében minden vállalat február 1-ig tartozik alkalmazottairól új kimutatást felterjeszteni a kereskedelmi miniszterhez. A kimutatás céljára szolgáló nyomtatványt a kamara elkészítette és azok néhány nap múlva a cégek rendelkezésére fognak állni, amit a kamara a sajtó útján fog közölni az érdekeltekkel.

Aradi Iparosok Temetkezési Segélyező Csoportja

Directiunea Grupelor de Ajutorare în caz de deces a Industrişilor din Arad face cunoscut membrilor cari sunt în relaţie cu cotizaţiile lor, să achite restanţa în interesul lor propriu, fiindcă în conformitatea §-lei 14 şi 15 din statute calitatea lor de membri respiră automatic, adică dacă membrul decedează între timp, nu se poate acorda ajutorul.

Az aradi Iparosok Temetkezési Segélyező Csoportja igazgatósága értesíti a csoport azon tagjait, akik halálozási járulékaikkal hátralekban vannak, azt saját érdekükben rendezzék, mert a csoport szabályzatának 14. és 15-ik §-a értelmében tagsági joguk automatic megmarad, azaz ha a tag közben elhal, a segély nem folyósítható.

Cotizaţiunile sunt acordate după următorii membri decedaţi:

In Grupa A. csoportban: 878. Ioan Bereczky János.

In Grupa B. csoportban: 887. Sot. lui Iovin Mita Mitáné. 888. Vad. lui Ioan Schneider Jánosné. 889. Vad. lui Martin Török Mártonné.

Aradi Polgári Jótékony Egyesület

Halálozást Segélyező Csoportja

Directiunea Grupelor de Ajutorare în caz de deces a Reuniunii Civile de Binefacere din Arad prin această comunicare cu asociaţii, că cotizaţiunile de deces sunt scadente până la numărul curent:

Az Aradi Polgári Jótékony Egyesület Halálozást Segélyező Csoportja igazgatósága értesíti a csoport tagjait, hogy a halálozási járulékok a következő sorszámokig esedékesek:

In Grupa I. csoportban Mihai Dubestean Mihály 800.

In Grupa II. csoportban Vád. lui Sigmund Meiszner Sigmund 894.

Strzalka János

réz és fémmáru üzeme

Aradon, Calea Saguna 110. sz.

Aluminium - lemez hegesztése, aluminium készülékek speciális gyártása.

Vállal minden e szakmába vágó munkákat elsősorú kivitelben, a legolcsóbb áron!

GYÁRTMÁNYAI:

Ipari és mezőgazdasági szeszgyárak berendezése és javítása. Borszesz, likőr, pálinka és ételgyári főzdeberendezések készítése és karban tartása. Kelme, pamut és gyapjufestődérek berendezése, valamint a festődérekhez szükséges gépek és szárítók készítése. Fürdők részére hengerek, vízmelegítők és mosóüstök. Viszonteladónak kedvezményes árak. Fűtőhengerek átfestése és javítása olcsó áron. kitűnő kivitelben.